

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА УГОРЩИНОЮ

Н. М. Гавриленко, головний консультант відділу нових викликів
Г. М. Широкий, головний консультант відділу нових викликів
центру зовнішньополітичних досліджень Національного інституту
стратегічних досліджень

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Площа – 93 тис. км²

Населення – 9,77 млн осіб

Таблиця 1. Основні макроекономічні показники Угорщини, в поточних цінах

Показник	2018	2019
ВВП (млрд. євро)	133,8	143,8
Ріст ВВП , рік до року, %	5,1	4,9
Інфляція , рік до року, %	2,8	3,4
ВВП на душу населення (дол. США)	16 484	17 463
ВВП на душу населення , виходячи з паритету купівельної спроможності (дол. США)	31 903	33 708
Експорт (млрд. євро)	105,57	110,42
Імпорт (млрд. євро)	102,26	107,03
Прямі іноземні інвестиції (млрд дол. США)	8,36	5,20
Рейтинг легкості ведення бізнесу (місце)	53	52
Показник ведення бізнесу	72,28	73,4

Джерело: Hungarian Central Statistical Office, Doing Business

Основні галузі промисловості – гірничодобувна, металургійна, будівельні матеріали, виробництво енергії, машинобудування (моторні транспортні засоби і виробництво автомобілів), хімічна (виробництво пластмаси, фармацевтичних

препаратів), харчова промисловість, електроніка, інформаційні технології.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УГОРЩИНИ

Таблиця 2. Зовнішньоторговельний баланс Угорщини, млрд. дол. США

Показник	2018	2019	2019/2018	
			%	+/-
Товарообіг	241,34	238,55	98,8	- 2,79
Експорт	123,96	121,99	98,4	-1,97
Імпорт	117,38	116,56	99,3	- 0,82
Сальдо	6,58	5,44		

Джерело: Trade Map

Частка країн в експорті Угорщини (2019)

Німеччина – 27,7% (\$33,78 млрд)
 Італія – 5,2% (\$6,31 млрд)
 Словаччина – 5,2% (\$6,31 млрд)
 Румунія – 5,1% (\$6,17 млрд)
 Австрія – 4,6% (\$5,59 млрд)
 Франція – 4,3% (\$5,28 млрд)
 США – 2,8% (\$3,41 млрд)
Україна – 2% (\$2,4 млрд)
 Росія – 1,7% (\$2,03 млрд)
 Туреччина – 1,6% (\$1,93 млрд)

Частка країн в імпорті Угорщини (2019)

Німеччина – 25,3% (\$29,44 млрд)
 Китай – 6,1% (\$7,15 млрд)
 Австрія – 6,1% (\$7,12 млрд)
 Польща – 5,8% (\$6,71 млрд)
 Нідерланди – 5,1% (\$5,93 млрд)
 Чехія – 4,9% (\$5,75 млрд)
 Росія – 3,8% (\$4,47 млрд)
 Республіка Корея – 2,6% (\$3,05 млрд)
 США – 2,1% (\$2,42 млрд)
Україна – 1,6% (\$1,81 млрд)

- **80,8%** (або 98,6 млрд дол. США) експорту товарів спрямовується до країн ЄС та **73,7%** (або 85,9 млрд дол. США) імпорту товарів закуповується в країнах ЄС;
- **Україна** займає **14 місце** серед країн-партнерів Угорщини в експорті товарів та **17 місце** серед країн-постачальників товарів до Угорщини у 2019 році.

Найбільші групи товарів по експорту Угорщини (2019)

Електричні машини – \$27,8 млрд

Засоби наземного транспорту, крім залізничного – \$21,7 млрд

Реактори ядерні, котли, машини – \$20,2 млрд

Фармацевтична продукція – \$6,0 млрд
 Пластмаси, полімерні матеріали – \$4,4 млрд
 Прилади та апарати оптичні, фотографічні – \$3,9 млрд
 Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки – \$3,2 млрд
 Каучук, гума – \$2,6 млрд
 Меблі – \$1,8 млрд
 Вироби з чорних металів – \$1,7 млрд

РАЗОМ – \$93,4 млрд (або 76,6% від загального експорту товарів)

В значних обсягах експортуються автомобілі легкові та моторні транспортні засоби для перевезення людей (\$12,7 млрд), частини та пристрої моторних транспортних засобів (\$7,3 млрд), телефонні апарати (\$3,8 млрд), двигуни внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням (\$3,6 млрд), ліки (\$3,5 млрд), машини автоматичного оброблення інформації та їх блоки; магнітні або оптичні зчитувальні пристрої (\$3,1 млрд), монітори та проектори, приймальна апаратура для телебачення (\$2,9 млрд), пульти, панелі, консолі, столи, розподільні щити та інші основи для контролю або розподілу електричного струму (\$2,5 млрд), проводи ізольовані, кабелі та інші ізольовані електричні провідників; кабелі волоконно-оптичні (\$2,0 млрд), двигуни внутрішнього згоряння поршневі з компресійним запалюванням (\$1,8 млрд).

Найбільші групи товарів по імпорту Угорщини (2019)

Електричні машини – \$25,4 млрд
 Реактори ядерні, котли, машини – \$18,5 млрд
 Засоби наземного транспорту, крім залізничного – майже \$12,0 млрд
 Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки – \$9,4 млрд
 Пластмаси, полімерні матеріали – \$5,4 млрд
 Фармацевтична продукція – \$4,9 млрд
 Вироби з чорних металів – \$2,8 млрд
 Прилади та апарати оптичні, фотографічні – \$2,8 млрд
 Чорні метали – \$2,5 млрд
 Алюміній і вироби з нього – \$2,1 млрд

РАЗОМ – \$85,7 млрд (або 73,5% від загального імпорту товарів)

В значних обсягах здійснюється імпорт частин та пристрої моторних транспортних засобів (\$6,0 млрд), телефонні апарати (\$4,0 млрд), автомобілі легкові та моторні транспортні засоби для перевезення людей (\$3,7 млрд), електронні

інтегровані схеми (\$3,4 млрд), нафта або нафтопродукти сирі (\$2,9 млрд), лікарські засоби (ліки) дозовані або фасовані для роздрібною торгівлі (\$2,8 млрд), газу нафтові та інші вуглеводні в газоподібному стані (\$2,5 млрд), частини для двигунів (\$2,1 млрд), машини автоматичного оброблення інформації та їх блоки; магнітні або оптичні зчитувальні пристрої (\$2,1 млрд), нафта або нафтопродукти, крім сирих (\$2,0 млрд).

Майже 50% споживання енергії залежить від імпорту енергоносіїв. Газ і нафта транспортуються по трубопроводах з Росії. У 2019 році імпорт нафти або нафтопродуктів сирих з РФ склав 2 млрд дол. США (або 70% від загального імпорту даного виду товару), природного газу – 1,48 млрд (або 64,3%).

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДВОСТОРОННЬОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА УГОРЩИНОЮ

У 2019 році за обсягами торгівлі товарами та послугами Угорщина зайняла **4 місце** серед країн ЄС (після Німеччини, Польщі та Італії) та **10 місце** серед країн світу. Частка Угорщини у загальному товарообігу товарів та послуг склала 2,3%, при цьому частка українського експорту до Угорщини становила 2,8% у загальному експорті, а в імпорті – 1,9%.

Таблиця 3. Показники двосторонньої торгівлі товарами та послугами, млн дол. США

Показник	2018	2019	2019/2018	
			%	+/-
Товарообіг	3 148,8	3 087,6	98,1	-61,2
Експорт	1 845,1	1 777,9	96,4	-67,2
Імпорт	1 303,7	1 309,7	100,5	6,0
Сальдо	541,3	468,2		

Джерело: Держстат

У 2019 році **обсяг зовнішньої торгівлі товарами та послугами між Україною та Угорщиною склав 3 млрд 87,6 млн дол. США, що на 1,9% (або на 61,2 млн дол. США) менше** обсягу торгівлі товарами та послугами у 2018 році.

Обсяг експорту українських товарів та послуг до Угорщини встановився на рівні **1 млрд 777,9 млн дол. США, скоротившись на 3,6%** (або на 67,2 млн дол. США) в порівнянні з 2018 роком, а обсяг імпорту **незначно збільшився на 0,5%** (або на 6,0 млн дол. США) до **1 млрд 309,7 млн дол. США**. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами за цей період **позитивне** для України і склало **468,2 млн дол. США**.

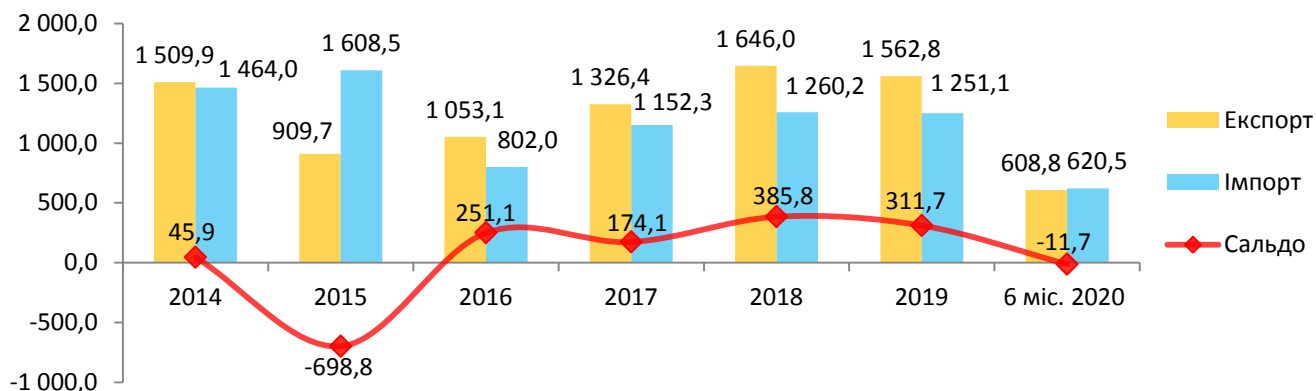
Таблиця 4. Динаміка основних показників двосторонньої торгівлі товарами, млн дол. США

Рік	Загальна сума товарообігу	Співвідношення поточного року до попереднього	Експорт	Співвідношення поточного року до попереднього	Імпорт	Співвідношення поточного року до попереднього	Сальдо
2015	2 518,3	84,7%	909,7	60,3%	1 608,5	109,9%	-698,8

2016	1 855,1	73,7%	1 053,1	115,8%	802,0	49,9%	251,1
2017	2 478,7	133,6%	1 326,4	126,0%	1 152,3	143,7%	174,1
2018	2 906,3	117,3%	1 646,0	124,1%	1 260,2	109,4%	385,8
2019	2 813,9	96,8%	1 562,8	94,9%	1 251,1	99,3%	311,7
6 міс. 2020	1 229,3	77,4%	608,8	76,7%	620,5	78,0%	-11,7

Джерело: Держстат (2015-2019), Держмитслужба (6 міс. 2020 р.)

млн дол. США

У 2019 році **товарообіг** між Україною та Угорщиною становив **2 млрд 813,9 млн дол. США**, що на **3,2%** (або на 92,4 млн дол. США) **менше** обсягу торгівлі товарами у 2018 році. Обсяг **експорту** українських товарів до Угорщини склав **1 млрд 562,8 млн дол. США** і зазнав **скорочення** на **5,1%** (або на 83,2 млн дол. США) проти 2018 року, обсяг **імпорту** також дещо **зменшився** на **0,7%** (або на 9,1 млн дол. США) до **1 млрд 251,1 млн дол. США**. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами за цей період було **позитивним** для України і становило **311,7 млн дол. США**.

Основу **українського експорту** в 2019 році становили товари наступних товарних позицій: електронагрівальні прилади та апарати; праски електричні (\$297,1 млн), електроенергія (\$231,3 млн), апарати електричні телефонні або телеграфні; відеотелефони (\$189,8 млн), проводи ізольовані, кабелі та інші ізольовані електричні провідники; кабелі волоконно-оптичні (\$169,6 млн), руди і концентрати залізні (\$97,6 млн), напівфабрикати з вуглецевої сталі (\$71,6 млн), лісоматеріали оброблені, завтовшки більш як 6 мм (\$47,1 млн), макуха, тверді відходи від вилучення соєвої олії (\$42,5 млн), нафта та нафтопродукти (\$30,6 млн), пульти, панелі, консолі, столи, розподільні щити, для контролю або розподілу електричного струму (\$28,9 млн).

Із Угорщини **імпортувалися товари, віднесені до товарних позицій:** проводи ізольовані, кабелі та інші ізольовані електричні провідники; кабелі волоконно-оптичні (\$141,1 млн), автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей (\$129,4 млн), гази нафтові (\$105,4 млн), лікарські засоби дозовані або фасовані для роздрібною торгівлі (\$58,4 млн), інші вироби з вулканізованої гуми, крім твердої гуми (\$53,2 млн), арматура ізольовальна (\$41,8 млн), електрична апаратура для комутації, захисту, приєднання до електричних кіл для напруги не більш 1000 В (\$39,9 млн), кукурудза

(\$133,0 млн), інші вироби з пластмас (\$31,6 млн), електроенергія (\$26,5 млн).

Таблиця 5. Товарна структура експорту з України до Угорщини в 2019 році
 (ТОП 10 основних товарних груп), тис. дол. США

	2019 р.		2018 р.		Динаміка	
	Вартість	у % до загального обсягу	Вартість	у % до загального за обсягу	+/-	%
ВСЬОГО	1562809,4	100,0	1646102,2	100,0	-83292,8	-5,1
85 електричні машини	762975,6	48,8	839366,1	51,0	-76390,5	-9,1
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	267474,7	17,1	214485,3	13,0	52989,5	24,7
26 руди, шлаки і зола	100070,4	6,4	163655,1	9,9	-63584,7	-38,9
72 чорні метали	89125,9	5,7	91340,5	5,5	-2214,7	-2,4
44 деревина і вироби з деревини	77116,2	4,9	82537,0	5,0	-5420,8	-6,6
23 залишки і відходи харчової промисловості	43981,4	2,8	29574,8	1,8	14406,6	48,7
12 насіння і плоди олійних рослин	20445,7	1,3	23934,7	1,5	-3489,0	-14,6
25 сіль; сірка; землі та каміння	16926,1	1,1	17322,8	1,1	-396,6	-2,3
62 одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	16740,3	1,1	22893,5	1,4	-6153,2	-26,9
31 добрива	16411,5	1,1	3219,7	0,2	13191,8	409,7
Всього (ТОП 10)	1411267,7	90,3	1488329,5	90,4	-77061,8	-5,2

Джерело: Держстат

Таблиця 6. Товарна структура імпорту з Угорщини до України в 2019 році
(ТОП 10 основних товарних груп), *тис. дол. США*

	2019 р.		2018 р.		Динаміка	
	Вартість	у % до загального обсягу	Вартість	у % до загального обсягу	+/-	%
ВСЬОГО	1251100,5	100,0	1260300,7	100,0	-9200,2	-0,7
85 електричні машини	295754,3	23,6	279086,9	22,1	16667,4	6,0
87 засоби наземного транспорту крім залізничного	153639,5	12,3	142277,6	11,3	11361,9	8,0
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	147 553,0	11,8	204158,5	16,2	-56605,5	-27,7
39 пластмаси, полімерні матеріали	111675,1	8,9	135820,7	10,8	-24145,6	-17,8
84 реактори ядерні, котли, машини	82 815,9	6,6	75623,2	6,0	7192,7	9,5
30 фармацевтична продукція	68 138,4	5,4	58688,5	4,7	9450,0	16,1
40 каучук, гума	60 041,9	4,8	59343,7	4,7	698,2	1,2
10 зернові культури	36 551,6	2,9	29624,6	2,4	6927,0	23,4
38 різноманітна хімічна продукція	23 850,3	1,9	27474,2	2,2	-3623,9	-13,2
01 живі тварини	21 386,1	1,7	15703,0	1,2	5683,1	36,2
Всього (ТОП 10)	1001406,1	80,0	1027800,9	81,6	-26394,8	-2,6

Джерело: Держстат

За 6 місяців 2020 року товарообіг між Україною та Угорщиною становив **1,23 млрд дол. США**, що на **22,6%** (або на 359,5 млн дол. США) менше обсягу торгівлі товарами за аналогічний період 2019 року. Обсяг експорту українських товарів до Угорщини склав **608,8 млн дол. США** і скоротився на **23,3%** (або на 184,5 млн дол. США в порівнянні з 2019 роком, обсяг імпорту зменшився на **22,0%** (або на 175 млн дол. США) до **620,5 млн дол. США**. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами за цей період **негативне** для України і становило **11,7 млн дол. США**.

ПЕРСПЕКТИВИ ДВОСТОРОННЬОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА УГОРЩИНОЮ

Енергетична сфера

Найбільш перспективнішою є співпраця держав в галузі енергетики та транзиту газу. З метою забезпечення енергетичної безпеки важливим є продовження роботи щодо інтеграції ринків електроенергії та газу України та ЄС. Угорщина, як і Україна, зацікавлена у належній роботі газотранспортної системи та забезпеченні транзиту газу, а також реверсних поставок газу з Угорщини до України.

Інфраструктура та транспорт

Важливою передумовою для поглиблення економічних взаємозв'язків між державами є розвиток інфраструктури та транспорту. Вбачається необхідність у подальшому будівництві та модернізації доріг, розвитку пунктів пропуску та інфраструктури на державному кордоні, забезпеченні належного рівня експлуатаційної придатності і технічного стану прикордонних мостів, а також розширенні залізничного та авіасполучення.

Екологія

З метою зміцнення транскордонної безпеки в регіоні постає необхідність у забезпеченні ефективного управління водними ресурсами та захисту навколишнього середовища шляхом:

- комплексного протипаводкового захисту від надзвичайних ситуацій, зумовлених підняттям рівня води в р. Тисі та її притоках у Закарпатській області;
- усунення екологічної небезпеки, пов'язаної з впливом гірничих робіт державного підприємства «Солотвинський солерудник», з подальшим відновленням видобутку солі та діяльності алергологічної клініки;
- впровадження комплексу заходів з утилізації відходів та запобігання засміченню транскордонних річок;

Крім того, потенційно привабливими є можливості співпраці між угорськими та українськими компаніями з водопостачання у всьому секторі водокористування та охорони навколишнього середовища.

Залучення інвестицій та приватизація

З огляду на незначний обсяг залучених прямих інвестицій в порівнянні з деякими іншими країнами, співпраця між державами у цій сфері має суттєвий потенціал (станом на 31.12.2019 з Угорщини в економіку України прямі інвестиції становили 380,9 млн дол. США, з України в економіку Угорщини – 16,1 млн дол. США).

Активізація інвестиційної діяльності та участь у приватизації дозволить залучити передовий досвід управління, нові технології і інновації, валютні кошти та

посилити конкуренцію, що сприятиме економічному зростанню.

Сільське господарство

В сільському господарстві залишаються актуальними такі напрями співробітництва між державами:

– **двостороння торгівля сільськогосподарською продукцією.** Україна та Угорщина зацікавлені у взаємовигідному нарощуванні обсягів зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією. Основними експортними товарами, що експортуються до Угорщини, є макуха, тверді відходи від вилучення соєвої олії, шоколад, соєві боби, насіння, плоди та спори для сівби, кукурудза. В той же час, Україна завозить з Угорщини для своїх потреб кукурудзу, свійську птицю, продукти для годівлі тварин, інші харчові продукти, інші готові чи консервовані м'ясопродукти тощо.

– **тваринництво та ветеринарія.** Співпраця у цій сфері спрямована на забезпечення ветеринарно-санітарного та епізоотичного благополуччя та сприяє взаємній торгівлі тваринницькою продукцією.

– **карантин та захист рослин.** Обмін інформацією щодо поширення шкідливих організмів на територіях України та Угорщини, а також щодо методів захисту сільськогосподарських культур від цих шкідливих організмів.

– **насінництво та селекція рослин.** Створення нових сортів і гібридів сільськогосподарських рослин для збільшення виробництва та поліпшення якості вирощеної продукції.

Цифровізація та інфокомунікація

Широкі можливості співпраці відкриваються у сфері цифровізації та інфокомунікації, що зумовлено дуже швидким прогресом у розвитку нових технологій. Зокрема, перспективними для співробітництва можуть бути такі напрями: розвиток технологій та програм (штучний інтелект, Інтернет речей, інфраструктура обчислень, віртуалізації та збереження даних, кібербезпека, мережі п'ятого покоління), обмін досвідом щодо розбудови високошвидкісної інфраструктури, підтримка малих та середніх підприємств у сфері цифрового бізнесу, впровадження освітніх та дослідницьких програм, заохочення створення спільних підприємств тощо.

Наукове співробітництво

Напрямок є надзвичайно важливим як для України, так і для Угорщини, оскільки сприяє реалізації економічного потенціалу обох держав. Особлива увага має приділятися спільним міжнародним науково-дослідницьким проектам, які фінансуються програмами Європейського Союзу.